

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра «Політологія та загальноправові дисципліни»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури

Наталія ПИРОКОБОВА

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 04 Прикладні дослідження в галузі політичних наук

освітня програма (спеціалізація) «Політологія»

спеціальність 052 «Політологія»

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

ступінь вищої освіти Доктор філософії

Запоріжжя 2024

Програма з дисципліни «Прикладні дослідження в галузі політичних наук»

спеціальність 052 «Політологія»

освітня програма (спеціалізація) Політологія

Розробник: Попович Яна Максимівна, доцент кафедри «Політологія та загальноправові дисципліни» кандидат філософських наук, доцент

Програма погоджена:

Завідувач кафедри,

Юрій КИРИЧЕНКО

на якій виконується освітній компонент

29 серпня 2024

Гарант освітньої програми

Олена ПОСТОЛ

29 серпня 2024

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від 30 серпня 2024 № 1

Голова науково-методичної комісії

Юрій ФІЛЕЙ

30 серпня 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика

Обов'язковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	052 «Політологія»
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	4	
Модулів	1	-
Змістових модулів	2	-
Семестр	1	-
Загальна кількість годин	120	
з них аудиторних:	50	-
лекції	30	-
практичні	15	-
лабораторні	-	-
семінарські	-	-
з них самостійної роботи:	120	-
Заняття на тиждень	2	-
Індивідуальні завдання	-	-
Форма контролю	залік	
Курсова робота (проект) (загальний обсяг)	-	

2. Мета навчальної дисципліни

Мета курсу «Прикладні дослідження в галузі політичних наук» полягає в ознайомленні здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти із місцем порівняльного аналізу в системі політичної науки та основними засадами соціо-політичних поділів і компаративістики як важливими передумовами професійного становлення політолога.

3. Завдання навчальної дисципліни

Є систематизація, концептуальних засад політичного дослідження, розкриття змісту понять «методологія», «методика» та «технологія сучасного політичного дослідження», формування у здобувачів навичок щодо проведення політичних (політологічних) досліджень; вивчення методологічних підходів до політичного аналізу та дослідження; всебічний розгляд класичних теоретичних, емпіричних та формально логічних методів у політології; виокремлення фундаментальних принципів та стратегії дипломного дослідження у політології.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: Вивчення дисципліни «Прикладні дослідження в галузі політичних наук» базується на знаннях, одержаних при вивченні гуманітарних і соціально-економічних дисциплінах: «Філософія науки та інновацій», «Управління науковими проектами та захист інтелектуальної власності».

Постреквізити: Здобуті здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти знання при вивченні дисципліни «Прикладні дослідження в галузі політичних наук» є обов'язковими для написання наукових статей, тез доповідей, написання дисертаційної роботи та вивченні навчальних дисциплін «Політичні проблеми глобального та регіонального розвитку», «Управління політичними процесами».

5. Характеристика навчальної дисципліни

У результаті вивчення дисципліни «Прикладні дослідження в галузі політичних наук» здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти повинен отримати:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному середовищі.

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми політичних наук на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні компетентності:

СК02. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в політичних науках та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових

виданнях з політичних наук та суміжних галузей.

СК03. Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері політичних наук, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення в науковій та освітній діяльності.

СК05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері політичних наук, оцінювати та забезпечувати якість виконаних досліджень.

СК06. Здатність ініціювати та реалізовувати інноваційні комплексні проекти у сфері політичних наук та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їхньої реалізації.

СК07. Здатність аналізувати та оцінювати сучасний стан, тенденції розвитку політичних наук.

СК 08. Здатність складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень та реєстрації прав інтелектуальної власності.

Очікуванні програмні результати навчання:

ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з політичних наук та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, та отримання нових знань у сфері політичних наук та/або здійснення інновацій.

ПРН03. Розробляти та реалізовувати наукові та/або прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми політичних наук з врахуванням етичних, соціальних, економічних та правових аспектів.

ПРН04. Формулювати проблеми, конструювати дизайн та використовувати кількісні та якісні методи під час проведення теоретичних та/або прикладних досліджень.

ПРН05. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з політичних наук та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Базові принципи та підходи вивчення політичних явищ.

Тема 1. Історія становлення сучасної методики політичного. Сутність та зміст політичного дослідження

Особливості соціально-політичної сфери життя суспільства та основні проблеми її дослідження. Початкові методи наукового дослідження. Види наукових методів у політичних науках та їх застосування. Поняття політичного дослідження, його відмінності. Структура політичного дослідження, його основні компоненти. Види політичних (політологічних) досліджень та їх основні характеристики.

Тема 2. Наукова теорія та гіпотеза у політичному дослідженні

Розробка наукової теорії, її складові та функції. Типи наукових теорій у політології. Гіпотези в політологічному аналізі. Принципи формулювання наукових гіпотез у науковій аналітиці.

Тема 3. Програма політичного дослідження та її структура. Реалізація програми у дослідницькому процесі

Мета і програма дослідження. Врахування в програмі дослідження альтернативних гіпотез. Польові експерименти та експериментальні програми, Вибір програми дослідження. Процес політичного дослідження. Вибір методів наукового дослідження. Аналіз даних. Інтерпретація результатів дослідження. Поточна та підсумкова звітність у науковому дослідженні. Особливості інтерпретації результатів політологічного дослідження.

Змістовний модуль 2. Практико-прикладні аспекти політичних досліджень

Тема 4. Принципи політичного дослідження. Загальнонаукова методологія та особливості її застосування в політичних дослідженнях

Поняття принцип філософського та наукового пізнання. Фундаментальні принципи пізнання. Об'єктивність. Історизм. Детермінізм. Зв'язок наукової теорії із практикою. Процедури систематизації, квантифікації, верифікації, фальсифікації. Роль вищої школи у підготовці політичних аналітиків та застосуванні наукових принципів у аналітичній роботі. Загальнонаукова методологія та особливості її використання політичних досліджень Основні закони та закономірності застосування загальнонаукової методології. Загальнонаукові методи політичного дослідження.

Тема 5. Формально-логічні методи політичних досліджень. Емпіричні методи політичних досліджень

Сутність системного методу та його основні аспекти. Основні напрямки системного підходу. Структурно - функціональний аналіз соціально - політичних процесів та явищ. Порівняльний метод - сутність та основи компаративістського погляду на політику. Опис та пояснення, порівняння та аналіз, синтез, індукція,

дедукція, доказ спростування. Підготовка інструментарію опитування та етапи його проведення. Опитування та види опитування громадської думки. Зміст інтерв'ювання та формулювання питань. Спрямоване опитування та його методика. Контент та івент-аналіз даних, дискурс.

Тема 6. Опрацювання даних політичного дослідження

Збирання та аналіз даних. Кодування, книга кодів та кодувальний бланк. Опис даних: побудова таблиць, діаграм, гістограм. Контрольних бланк для оцінки політичного дослідження. Вивчення взаємозв'язків між кількома перемінними. Аналіз таблиць для політичного дослідження.

7.Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Базові принципи та підходи вивчення політичних явищ.												
Тема 1. Історія становлення сучасної методики політичного. Сутність та зміст політичного дослідження		5	2			12						
Тема 2. Наукова теорія та гіпотеза у політичному дослідженні		5	2			12						
Тема 3. Програма політичного дослідження та її структура. Реалізація програми у дослідницькому процесі		5	3			12						
Разом за змістовим модулем 1	58	15	7			36						
Змістовий модуль 2. Практико – прикладні аспекти політичних досліджень												
Тема 4. Принципи політичного дослідження. Загальнонаукова методологія та особливості її застосування в політичних дослідженнях		5	2			12						
Тема 5. Формально-логічні методи політичних		5	2			12						

досліджень. Емпіричні методи політичних досліджень												
Тема 6. Опрацювання даних політичного дослідження		5	4			15						
Разом за змістовим модулем 2	62	15	8			39						
Усього годин	120	30	15			75						

8. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№ з/п	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1.	Історія становлення сучасної методики політичного. Сутність та зміст політичного дослідження	лекція	Питання за планом.
		практичне	Обговорення теоретичних питань щодо історії становлення сучасної методики політичного, а також сутності та змісту політичного дослідження
2.	Наукова теорія та гіпотеза у політичному дослідженні	лекція	Питання за планом.
		практичне	Обговорення питань щодо поняття наукової теорії та гіпотези у політичному дослідженні
3.	Програма політичного дослідження та її структура. Реалізація програми у дослідницькому процесі	лекція	Питання за планом.
		практичне	Обговорення теоретичних питань щодо програми політичного дослідження та її структур, а також реалізації програми у дослідницькому процесі
4.	Принципи політичного дослідження. Загальнонаукова методологія та особливості її застосування в політичних дослідженнях	лекція	Питання за планом.
		практичне	Обговорення

			теоретичних питань щодо принципів політичного дослідження. Обговорення питання загальнонаукової методології та особливості її застосування в політичних дослідженнях
5.	Формально-логічні методи політичних досліджень. Емпіричні методи політичних досліджень	лекція	Питання за планом.
		практичне	Обговорення теоретичних питань щодо формально-логічних методів, емпіричні методи політичних досліджень
6.	Опрацювання даних політичного дослідження	лекція	Питання за планом.
		практичне	Обговорення питань щодо опрацювання даних політичного дослідження

9. Форми та методи контролю

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» контрольні заходи включають в себе поточний, проміжний та підсумковий контроль. У процесі вивчення навчального матеріалу дисципліни «Прикладні дослідження в галузі політичних наук» використовуються наступні форми контролю:

Поточний контроль – охоплює визначені програмою освітнього компоненту контрольні заходи, що відбуваються під час проведення практичних занять з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти на етапі первинного засвоєння навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та практичного занять, умінь самостійно опрацьовувати навчально-методичну літературу, здатність осмислити зміст вивчаємої теми, умінь публічно чи письмово подати певний матеріал, а також завдань самостійної роботи. Результати поточного контролю враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні результатів проміжного контролю.

Проміжний контроль – використовується при визначенні підсумкової оцінки з освітнього компонента і засвідчує здобуття певних результатів навчання та їх рівень. При цьому позитивні оцінки з визначених програмою освітнього компонента контрольних заходів є необхідною умовою для отримання здобувачем вищої освіти

підсумкового контролю.

Підсумковий контроль – здійснюється у формі семестрового заліку з навчальної дисципліни та визначається за результатами поточного і проміжного контролю.

10 Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами підсумкового контролю. При цьому оцінка підсумкового контролю визначається за двобальною шкалою «зараховано – не зараховано»

Під час контролю враховуючи наступні види робіт:

- виконання практичних завдань, підготовка рефератів – до 40 балів;
- поточний, проміжний контроль – до 40 балів;
- наукова діяльність (участь у кафедральній науково-дослідній роботі, у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, у написанні наукових статей) – до 20 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при поточному оцінюванні знань (залік)

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	Зараховано
15	15	15	15	20	20	

T1, T2 ... T6 - теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
0-59	незадовільно	не зараховано

9. Політика курсу

Політика дедлайнів передбачає не лише присутність здобувача вищої освіти на лекціях і практичних заняттях, а й його активну роботу. У разі невідвідування

занять без поважних причин, здобувач вищої освіти зобов'язаний опрацювати навчальний матеріал шляхом підготовки та захисту реферату за пропущеною темою занять.

Політика дотримання академічної доброчесності полягає у запровадженні положень норм чинного законодавства України в науково-дослідній сфері та освітнього процесу, правил Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка» та дотриманні стандартів чесної й високопрофесійної діяльності науково-педагогічних працівників кафедри та здобувачів вищої освіти.

Під час вивчення навчальної дисципліни кожен здобувач вищої освіти повинен дотримуватися етичних принципів і цінностей академічної доброчесності, при цьому він зобов'язаний з повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти. Так, з метою забезпечення довіри до результатів навчання здобувач вищої освіти повинен виконувати контрольні роботи самостійно, при цьому не допускається залучення при розв'язанні індивідуальних занять інших осіб. У разі виявлення ознак академічного плагіату, а також самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману, зазначена робота не зараховується і навчальна дисципліна не вважається зарахованою.

За порушення академічної доброчесності здобувач вищої освіти може бути притягнутий до академічної відповідальності, а саме: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; позбавлення академічної стипендії тощо; відрахування з університету, застосовується у випадку систематичних грубих порушень і лише після того, як не дали ефекту інші заходи впливу.

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення дисципліни «Прикладні дослідження в галузі політичних наук» включає: опорні конспекти лекцій викладача; підручники і навчальні посібники; програму навчальної дисципліни «Прикладні дослідження в галузі політичних наук», методичні рекомендації щодо підготовки здобувачів до практичних занять та написання рефератів; методичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи здобувачів та підготовки до рубіжного і підсумкового модульного контролю (заліку); переліку питань, що виносяться на залік; списку рекомендованої літератури.

1. Таран В.О., Попович В.М., Попович Я.М. Методологія та організація наукових досліджень: посіб. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. 482 с.

2. Попович В.М., Попович Я.М., Сизоненко О.О. Соціальне обслуговування в системі електронного урядування в умовах інформаційного суспільства: соціологічний та політичний аспекти: монографія. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. С. 173.

3. Конспект лекцій викладача.

4. Програма навчальної дисципліни «Прикладні дослідження в галузі політичних наук».

5. Силабус з навчальної дисципліни «Прикладні дослідження в галузі політичних наук».

13. Перелік навчальної, наукової та довідкової літератури

1. Методологія політичних досліджень та прикладний політичний аналіз : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 052 «Політологія» [Електронне видання] / уклад. А. В. Козьмініх; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. 80 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/27314>

2. Попович В.М., Попович Я.М., Сизоненко О.О. Соціальне обслуговування в системі електронного урядування в умовах інформаційного суспільства: соціологічний та політичний аспекти: монографія. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. 173 с.

3. Таран В.О, Попович В.М., Попович Я.М. Методологія та організація наукових досліджень: посібник. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. 482 с.

4. Шостак І.В. Анкетування: методичні рекомендації щодо організації та проведення соціологічного дослідження. Острог, 2021. 40 с.

5. Громадська Н. А. Методологія політичного аналізу: методичні рекомендації. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с.

6. Байрак С. О. Методика і техніка політичних досліджень: програма нормативної навчальної дисципліни підготовки бакалавра, спеціальність 052 «Політологія», освітньої програми «Політологія та державне управління» / С. О. Байрак; Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2018. 35 с.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Київський центр політичних досліджень і конфліктології. URL: <http://www.analitik.org.ua/ukr/purposes>.

2. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України URL: <http://www.ipiend.gov.ua>.

3. Український незалежний центр політичних досліджень <http://www.ucipr.org.ua/index.php?lang=ua>.

4. Центр Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua>.

5. Центр інновацій та розвитку: http://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/depsndc_innov_rozvy.

6. Центр політико-правових реформ: <http://pravo.org.ua/>.

7. Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» <https://dif.org.ua>.